

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КУЛЬТУРА ЄВРОПИ
(вибіркова навчальна дисципліна)

Розробник:
Помаз Юлія,
к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін

Полтава 2023 р.

Назва навчальної дисципліни	Культура Європи
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова навчальна дисципліна
Назва структурного підрозділу	кафедра гуманітарних і соціальних дисциплін
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач: Помаз Юлія, к. і. н., доцент, доцент кафедри гуманітарних і соціальних дисциплін.</i> <i>Контакти:</i> ауд. 459, навчальний корпус № 4 <i>e-mail:</i> iuliia.pomaz@pdaa.edu.ua сторінка викладача: https://www.pdau.edu.ua/people/pomaz-yuliya-volodymyrivna
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність <i>Освітня програма</i>	
Попередні умови для вивчення дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми: «Історія та культура України», «Філософія», «Іноземна мова (за професійним спрямуванням)», «Українська мова (за професійним спрямуванням)».

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: надання здобувачам вищої освіти знань про характерні риси, особливості та тенденції розвитку європейської культури; засвоєння загальнолюдських та європейських культурних цінностей, збагачення духовного світу, формування моральних і естетичних потреб та здатності зберігати і охороняти культурні здобутки.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основними підходами до розуміння феномену культури;
- засвоєння здобувачами вищої освіти змісту ключових культурологічних понять;
- вивчення головних етапів розвитку європейської культури;
- висвітлення особливостей розвитку основних галузей європейської культури, її взаємозв'язку зі світовою культурою;
- дослідження діяльності визначних представників європейської культури різних періодів, їх здобутків;
- висвітлення особливостей розвитку української культури у її нерозривному зв'язку і взаємозбагаченні з духовними надбаннями європейських народів;
- формування розуміння здобувачами вищої освіти культурологічних процесів минулого для вироблення дієвих гуманістичних культурних орієнтацій у реаліях сьогодення.

Компетентності:

загальні:

ЗКФК02. Здатність до самонавчання, самоорганізації та самовдосконалення.

ЗКФК07. Володіння різними видами спілкування, його стратегіями відповідно до психологічних та соціокультурних особливостей співрозмовників.

Програмні результати навчання:

ПРФК01. Володіти знаннями щодо теоретичних, емпіричних та експериментальних психологічних концепцій особистості, особливостей та умов становлення гармонійної, розвиненої особистості, її професійного самовдосконалення і просоціальної самореалізації.

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Сутність, структура та основні функції культури. Європейський культурний регіон.

Тема 2 . Антична культура.

Тема 3. Культура європейського Середньовіччя.

Тема 4. Європейська культура доби Відродження.

Тема 5. Європейська культура Нового часу.

Тема 6. Тенденції розвитку європейської культури в ХІХ ст.

Тема 7. Українська культура в європейському контексті.

Тема 8. Світоглядні домінанти та зміст новітньої європейської культури в ХХ–ХХІ ст.

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	денна форма навчання				заочна форма навчання			
	усього	серед них			усього	серед них		
		л	сем	с.р.		л	сем	с.р.
Тема 1. Сутність, структура та основні функції культури. Європейський культурний регіон.	14	2	2	10	12	2	-	10
Тема 2. Антична культура.	14	2	2	10	10	-	-	10
Тема 3. Культура європейського Середньовіччя.	14	2	2	10	10	-	-	10
Тема 4. Європейська культура доби Відродження.	16	2	4	10	10	-	-	10
Тема 5. Європейська культура Нового часу.	16	2	2	10	10	-	-	10
Тема 6. Тенденції розвитку європейської культури в ХІХ ст.	14	2	2	10	10	-	-	10
Тема 7. Українська культура в європейському контексті.	18	2	4	10	12	2	-	10
Тема 8. Світоглядні домінанти та зміст новітньої європейської культури в ХХ–ХХІ ст.	14	2	6	10	16	-	2	14
у т. ч. індивідуальні завдання (контрольна робота)	-	-	-	-	30	-	-	30
Усього годин	120	16	24	80	120	4	2	114

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти

денної форми навчання*

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	Написання реферату	
ПРФК01	40	40	10	10	100
Разом	40	40	10	10	100

*для максимальної кількості балів

Форми контролю результатів навчання для здобувачів вищої освіти

заочної форми навчання*

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Виконання індивідуального завдання (контрольної роботи)	
ПРФК01	20	30	50	100
Разом	20	30	50	100

*для максимальної кількості балів

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти				Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Написання реферату	Контрольна робота	
Тема 1. Сутність, структура та основні функції культури. Європейський культурний регіон.	5	20	10	10	5
Тема 2. Антична культура.	5				5
Тема 3. Культура європейського Середньовіччя.	5				5
Тема 4. Європейська культура доби Відродження.	5				25
Тема 5. Європейська культура Нового часу.	5				25
Тема 6. Тенденції розвитку європейської культури в XIX ст.	5				5
Тема 7. Українська культура в європейському контексті.	5				25
Тема 8. Світоглядні домінанти та зміст новітньої європейської культури в XX–XXI ст.	5	10	15		
Самостійна робота (написання реферату)			10	10	
РАЗОМ	40	40	10	10	100

**Схема нарахування балів з навчальної дисципліни
для здобувачів вищої освіти заочної форми навчання**

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Опитування	Виконання тестів (за результатами самостійної роботи)	Контрольна робота	
Тема 1. Сутність, структура та основні функції культури. Європейський культурний регіон.	-	30	50	-
Тема 2. Антична культура.	-			-
Тема 3. Культура європейського Середньовіччя.	-			-
Тема 4. Європейська культура доби Відродження.	-			-
Тема 5. Європейська культура Нового часу.	-			-
Тема 6. Тенденції розвитку європейської культури в XIX ст.	-			-
Тема 7. Українська культура в європейському контексті.	-			-
Тема 8. Світоглядні домінанти та зміст новітньої європейської культури в XX–XXI ст.	20			50
Індивідуальне завдання (контрольна робота)			50	50
РАЗОМ	20	30	50	100

**Шкала та критерії оцінювання опитування на семінарських заняттях
для здобувачів вищої освіти***

Кількість балів	Критерії оцінювання
5 (17-20)*	здобувач вищої освіти ґрунтовно і послідовно викладає вивчений матеріал; обґрунтовує свої думки; наводить необхідні приклади, аргументує їх; розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
4 (13-16)*	здобувач вищої освіти дає відповідь, що задовольняє ті ж вимоги, що й високий рівень, але допускає деякі помилки, які сам виправляє після зауважень викладача, та поодинокі недоліки в послідовності викладу матеріалу; на достатньому рівні виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
3 (9-12)*	здобувач вищої освіти виявляє знання і розуміння основних положень певної теми, але викладає матеріал не досить повно, глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; виявляє недостатнє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; посередньо усвідомлює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
2 (5-8)*	здобувач вищої освіти розкриває основні положення певної теми поверхнево, викладає матеріал непослідовно, без певної логіки; не вміє глибоко і переконливо обґрунтовувати свої думки і відчуває труднощі під час добору прикладів; виявляє часткове розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
1 (1-4)*	здобувач вищої освіти не виявляє знань більшої частини вивченого матеріалу, допускає суттєві помилки у викладенні фактів, що спотворюють їх зміст, непослідовно і невпевнено викладає матеріал; на елементарному рівні розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не спроможний узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
0	здобувач вищої освіти зовсім не відповідає на поставлене питання або відповідає неправильно; не виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот

*для з.в.о. заочної форми навчання

Критерії та шкала оцінювання виконання тестів (за результатами самостійної роботи) для здобувачів вищої освіти*

Кількість балів	Критерії оцінювання	
19-20 (28-30)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 19-20 питань	Продемонстрований високий рівень володіння програмним матеріалом, що відображає знання загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку європейського регіону; здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної культурологічної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати процеси та явища культурної сфери
17-18 (25-27)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 17-18 питань	
15-16 (22-24)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 15-16 питань	

13-14 (19-21)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 13-14 питань	Продемонстрований належний рівень володіння програмним матеріалом, що відображає знання загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку європейського регіону; здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної культурологічної науки; застосовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; вміє аналізувати процеси та явища культурної сфери
11-12 (16-18)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 11-12 питань	
9-10 (13-15)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 9-10 питань	
7-8 (10-12)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 7-8 питань	Продемонстрований посередній рівень володіння програмним матеріалом, що відображає знання загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку європейського регіону; здобувач вищої освіти володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної культурологічної науки, але знання фрагментарні, виникають труднощі у застосуванні критичного мислення для вирішення поставлених завдань, а також у ході аналізу процесів та явищ культурної сфери
5-6 (7-9)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 5-6 питань	
3-4 (4-6)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 3-4 питань	Продемонстрований низький рівень володіння програмним матеріалом, що відображає знання загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку європейського регіону; здобувач вищої освіти практично не володіє базовим категорійно-понятійним апаратом сучасної культурологічної науки; не використовує критичне мислення для вирішення поставлених завдань; не здатний аналізувати процеси та явища культурної сфери
1-2 (1-3)*	із 20 запропонованих завдань правильну відповідь надано на 1-2 питань	
0	усі завдання виконані неправильно	

* для з.в.о. заочної форми навчання

Критерії та шкала оцінювання написання реферату для здобувачів вищої освіти денної форми навчання

Кількість балів	Критерії оцінювання
10	виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання. За матеріалами реферату підготовлена змістовна презентація. Здобувач вищої освіти розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
9	виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні

	виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
7-8	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтована актуальність проблеми, висновки не чіткі. Наявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримані. Здобувач вищої освіти виявляє недостатнє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; посередньо усвідомлює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
5-6	основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання при захисті дані неповні відповіді. Здобувач вищої освіти виявляє часткове розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
3-4	є істотні відступи від вимог до реферування. Зокрема: тема розкрита лише частково; допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання; під час захисту відсутній висновок. Здобувач вищої освіти на елементарному рівні розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не спроможний узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
1-2	тема реферату не розкрита, виявляється істотне незрозуміння проблеми. Здобувач вищої освіти не виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
0	реферат не виконаний

Критерії та шкала оцінювання виконання контрольної роботи (для з.в.о. денної форми навчання) та виконання індивідуального завдання (контрольної роботи) (для з.в.о. заочної форми навчання *)

Кількість балів	Критерії оцінювання
9-10 (41-50)*	контрольна робота містить відповіді на усі питання, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі; відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач вищої освіти розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
7-8 (31-40)*	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Здобувач вищої освіти на достатньому рівні виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; узагальнює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
5-6 (21-30)*	контрольна робота містить відповіді, в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але при цьому допущені несуттєві помилки, та неточності, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу. Здобувач вищої освіти

	виявляє недостатнє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; посередньо усвідомлює фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
3-4 (11-20)*	контрольна робота містить відповіді в яких відтворюються основні положення навчального матеріалу, але відсутній висновок, наявні у незначній кількості фактичні помилки. Здобувач вищої освіти виявляє часткове розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
1-2 (1-10)*	контрольна робота містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу; відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. Здобувач вищої освіти на елементарному рівні розуміє загальні та специфічні риси історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не спроможний узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот
0	контрольна робота, питання якої не розкриті або висвітлені неправильно, з грубими помилками. Здобувач вищої освіти не виявляє розуміння загальних та специфічних рис історичного, економічного, політичного та культурного розвитку України, Європи та світу; не вміє узагальнити фактори, що зумовлюють різноманіття культур та національних спільнот

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120.

Кількість кредитів – 4,0.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. Якщо здобувач вищої освіти пропустив заняття, він зобов'язаний відпрацювати його й виконати завдання згідно методичних рекомендацій до семінарських занять та самостійної роботи. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни здобувач вищої освіти отримує на занятті 0 балів та зобов'язаний відпрацювати таке заняття.

Списування під час виконання тестових завдань, контрольної роботи заборонені. Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час онлайн-тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Є можливість опанування навчальної дисципліни за програмами академічної мобільності (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями. Визнання та перерахування результатів такого навчання відбувається спеціально створеною комісією на підставі поданих здобувачем вищої освіти відповідних документів з використанням Європейської кредитно-трансферної системи. Організаційні процеси навчання за програмами

академічної мобільності регламентуються Положенням про академічну мобільність здобувачів вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

На здобувачів вищої освіти поширюється право про визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті, перед опануванням даної навчальної дисципліни. Визнання набутих результатів навчання або відмова у їх визнанні, набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо. Особливості неформального / інформального навчання регламентовані Положенням про порядок визнання результатів навчання, набутих у неформальній та інформальній освіті, здобувачами вищої освіти Полтавського державного аграрного університету.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча програма навчальної дисципліни, анотація, презентації.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Балух В. О., Коцур В. П. Культура ранньомодерної Європи. Х.: Фоліо, 2017. 496 с.
2. Балух В. О., Коцур В. П. Культура Античності. К.: Наші книги, 2016. 632 с.
3. Історія української культури : підручник для мед. ВНЗ IV р.а. 4-те вид. / за ред. В. А. Качкана. Київ : ВСВ «Медицина», 2021. 368 с.
4. Кордон М. В. Історія української культури. Київ. Просвіта, 2017. 336 с.
5. Культурологія: Навчальний посібник / Гриценко Т. Б., Гриценко С. П., Кондратюк А. Ю. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 392 с.
6. Основи культурології / За ред. Л. Сандюк, Н. Щубелки. К.: Центр навчальної літератури, 2017. 400 с.
7. Сучасна культурологія / За ред. К. Кислюка. К.: Кондор, 2018. 382 с

Допоміжні

1. Абрамович С. Д. Культурологія. Навч. пос. К.: Кондор, 2007. 352 с.
2. Багацький В. В., Кормич Л. І. Культурологія. Навч. пос. К.: Кондор, 2007. 320 с.
3. Бондарева, О. Є. Культурологія. Теорія культури. Культура дохристиянського світу: навч. посіб. Ч.1. 2-ге вид., доп. Київ: Книга плюс, 2008. 271 с.
4. Європейська та українська культура в нарисах: навч. посіб. / ред.: І. З. Цехмістро, В.І. Штанько, В.С. Старовойт, В.М. Леонтьєва. Київ: ЦНЛ, 2003. 320 с.
5. Івашко, Ю. В. Японська культура як один з витоків європейського модерну // Сучасні проблеми архітектури та містобудування. 2008. Вип. 19. С. 3-10.
6. Коневич О. В., Юркевич І. Я. Культурологія. К.: Навчальна книга – Богдан, 2014. 88 с.
7. Кордон, М. В. Українська та зарубіжна культура: підручник. 3-тє вид. Київ: ЦУЛ, 2010. 584 с.
8. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навчальний посібник / ред. М. М. Закович. 4-ге вид., випр. і доп. Київ: Знання, 2009. 589 с.
9. Культурологія: українська та зарубіжна культура: навч. посіб. / За ред. М.М. Заковича. 5-те вид., стереотип. Київ: Знання, 2010. 589 с.
10. Українська та зарубіжна культура : словник культурологічних термінів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. М. Зотов, А. В. Клімачова, В. О. Таран; М-во освіти і науки України, Запоріж. юрид. ін-т Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. Київ: ЦУЛ, 2009. 264 с.

11. Помаз Ю.В. Адміністративно-правові засади реалізації державної політики щодо культових споруд в Українській РСР: теорія і практика (середина 1940-х – друга половина 1950-х рр.). Електронне фахове видання «Емінак». № 2 (14). Т. 2. С. 105-110.

12. Хома І. Я. Історія української культури. Київ. Кондор, 2017. 356 с.

13. Шаравара Т. О. Історія української культури: навчально-методичний посібник. Полтава: РВВ ПДАА, 2015. 151 с.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Безвершук Ж., Щербакова О. Культурологія: відповіді на питання екзаменаційних білетів: навч. посіб. – К.: Знання, 2012. – 326 с. URL: <https://pidruchniki.com/1584072020926/kulturologiya/kulturologiya>

2. Богуцький Ю.П., Андрущенко В.П., Безвершук Ж.О. та ін. Українська культура в європейському контексті. К.: Знання, 2007. 679 с. URL: https://pidruchniki.com/158407209398/kulturologiya/ukrayinska_kultura_v_yevropeyskomi_konteksti

3. Бундюченко Т. В. Історія культури зарубіжних країн. Миколаїв : Гельветика, 2015. 311 с. URL: https://pidruchniki.com/79444/kulturologiya/istoriya_kulturi_zarubizhnih_krayin

4. Звід пам'яток історії та культури України: Енциклопедичне видання: У 28 т. URL : <http://resource.history.org.ua/cgi-bin/eiu/history.exe>

5. Культура Античності : підручник / В. О. Балух, В. П. Коцур. 2-е вид., стереотип. Чернівці : Наші книги, 2016. 632 с. URL: https://pidruchniki.com/79216/kulturologiya/kultura_antichnosti

6. Культура та мистецтво України. URL : <http://histua.com/knigi/narisi-z-istorii-ukraini>

7. Словник основних термінів української та зарубіжної культури. URL : <http://ua.convdocs.org>.

8. Культурологія.

9. Українська та зарубіжна культура Навчальний посібник / М. М. Закович - К.: Знання, 2007. 567 с. URL: https://pidruchniki.com/1584072026608/kulturologiya/kulturologiya_ukrayinska_ta_zarubizhna_kultura

10. Шевнюк О. Л. Історія мистецтв : навч. посіб. К. : Освіта України, 2015. 451 с. URL: https://pidruchniki.com/75202/kulturologiya/istoriya_mistetstv